

II. qui eos deinceps Episcopis cedere
 ta non medio sæculo VI. posterius,
 eruditè consentiunt apud Petrum Con-
 stant. in *appendic. ad epistolas Pontifi-*
ficias tom. 1. pag. 27. Ob eorumdem
 autem muneris excellentiam, dicti sunt
 Protonotarii, hoc est primi inter No-
 tarios, qui subsequenti etiam atate,
 post restitutam scilicet Ecclesie paci-
 em, adhuc in Ecclesia Romana per-
 severarunt, & loco conscribendi Acta
 SS. Martyrum, aliis, in obsequium
 Apostolicæ Sedis, gravissimis distenti
 sunt curis. Quanti porro à Romanis
 Pontificibus suorum Notariorum digni-
 tatis haberetur, vel ex hoc colligitur,
 quod graviora Ecclesie negotia illis
 gerenda demandarent; si quidem S.
 Leo Magnus, & Synodus Romana,
 ad sedandas turbas, ab hereticis Con-
 stantinopolitæ excitaras, duos statim illic
 ablegarunt Romane Ecclesie Nota-
 rios, *epist. 46. col. 23.* ejusdem Leo-
 nis *cap. 1.* & Gregorius Magnus, cum
 graves accepisset accusationes adver-
 sum Archiepiscopum Calatanum,
 misit in Sardiniam Joannem Nota-
 rium Apostolicæ Sedis, qui Archi-
 episcopum cogeret, certis documentis
 innocentiam suam prodere, *lib. 2.*
in dict. 10. epist. 49. col. 34. Oper.
tom. 2. col. 617. narratque Joan-
 nes Diaconum in Gregorii Vita *lib. 2.*
cap. 53. Oper. tom. 4. col. 64. ab
 eodem Notario in provincias longin-
 quas abigi solitos, ad disciplinam Ad-
 vanum tuendam, aut restituendam.
 Similiter ab Innocentio III. *lib. 15.*
epist. 153. Magistro Maximo No-
tario nostro ea in partibus Romanæ
peragenda legimus commissa, que
summam quãdam auctoritatem, re-
rumque experientiam desiderarent.
 Hinc autem evenisse opinatur, ut
 Protonotarii, utpotè præcipui Pape
 Administræ, olim in Romana aula su-
 præ Episcopos sederent, eamque præ-
 rogativam obtinerint usque ad Pium

Protonotariis *cap. 11. num. 15.* existi-
 mant, decreti Conciliaris virtute,
 unice ablatam illis esse exemptionem
 quoad causas criminales, non autem
 quoad civiles, in quibus vigere ad-
 huc arbitrantur privilegium, iisdem
 concessum à Concilio Lateranensi *sess.*
10. atque à Leone X. confirmatum
Constitut. 11. §. 4. Bullar. tom. 3.
part. 7. pag. 406. quo immunes fiunt
 à potestate Ordinarii in causis ex-
 ceptis summam viginti quinque du-
 catorum.

IV. Quod si quis istius privilegii
 nudum verborum corticem consideret,
 facile sibi in animum inducet,
 enuntiatam restrictionem exemptionis
 ad solas causas civiles, excedentis
 summam viginti quinque ducato-
 rum intelligendam esse de Protonota-
 riis, habitum & rochetum non ges-
 tantibus; non autem de illis, qui hinc
 insignibus induti continuè incedunt,
 quos propterea credit in qualibet
 etiam minimi momenti civili causa,
 esse ab Ordinarii jurisdictione sub-
 tractos. At, qui mentem Constitutio-
 nis penitus investigaverit, & contextum
 perpendit, rectius existimabit,
 solum voluisse Pontificem, ut Proto-
 notarii, proprium habitum deferentes,
 conveniri nequeant coram Ordina-
 rio, in causis prædictam summam
 excedentibus; cæteros vero, habitum
 non gestantes, in omnibus etiam gra-
 vioris momenti causis, reliquisse sub-
 jurisdictione Ordinarium, quibus
 alias de jure subducuntur. Ita enim,
 paulo post Concilium Lateranense,
 Leonis Constitutionem interpretatus
 est Antonius de Pratis *de jurisdictione*
Episcoporum cap. 8. per tot. inter
tractat. magnus tom. 13. part.
12. fol. 368. cui subscripsit Faber
 in *cit. tract. de Protonotariis*
cap. 11. num. 8. & seq. Et, quod
 caput est, eandem interpretationem
 Amo I.

sequitur sacra Congregatio Concilii,
 uti videre licet una *Papien. 14. Decem-*
bris 1630. lib. 14. decretor. fol. 360.
in Placentina 20. Augusti 1633.
lib. 14. decretor. fol. 760. & in
Nullius 19. Januarii 1641. lib. 16.
pag. 520.

V. Quinimò eadem sacra Con-
 gregatio ad arcendas frequentes Ordina-
 riorum conquestiones de excessivo
 Protonotariorum numero, ex quo
 Episcoporum auctoritas in dies mi-
 nuebatur, sæpius consulendum cen-
 suit Sanctissimo, ut deinceps in Apo-
 stolicis litteris, quibus ejusmodi Pro-
 tonotarii creantur, expressè addere-
 tur, ne in causis civilibus ulla gau-
 derent exemptione à jurisdictione Ordina-
 rii, quemadmodum, sacre Con-
 gregationis consilium sequitur, ad-
 dendum præcepit Urbanus VIII. an-
 no 1633. quod legitur in *dicta Pla-*
centina lib. 14. fol. 760. Et coher-
 enter ad hæc bon. mem. Atrovisus,
 sacre Congregationis Secretarius, in
 suo suffragio exarato in quadam cau-
 sa, cui titulus: *Dubia exemptionis,*
 hæc scripsit: „Credere, expressè
 declarandum, Protonotarios non
 Participantes, etiam immediate crea-
 tos à Papa, sive habitum & ro-
 chetum gestantes, sive non, tam
 ratione personarum, quàm Benefi-
 ciorum, subjacere in criminalibus
 omnimoda jurisdictioni Ordinarii,
 in civilibus vero causis, cujuscum-
 que summe, & ejusdem Ordinarii ju-
 risdictioni, in prima instantia, sub-
 jacere Protonotarios, habitum &
 rochetum continè non defere-
 ntes; illum autem continè defe-
 rentes prædictæ jurisdictioni subja-
 cere in prima instantia, in causis sum-
 mam ducatorum viginti quinque non
 excedentibus, & quod istos agen-
 dum denou cum Sanctissimo, ut in
 Brevibus apponatur clausulas, quod
 „in

in civibus omnino subiaceant jurisdictioni Ordinarii. Quocirca Apostolicis litteris, quibus aliquis in numerum referatur Protonotarius non Participans, semper hæc inseritur clausula: „Citra exemptiones à sacro Concilio Tridentino sublata, ita ut redum quoad criminalia, sed etiam quoad civilia, subiaceat Ordinariis:“ uti habetur apud citatum Fabrum cap. 2. num. 7. Et nos ipsi, qui amplissimo diplomate, Dignitates, & Canonicos Cathedralis Ecclesie Patavinae, inter honorarios adscripsimus Apostolicæ Sedis Protonotarios, dissertè simul declaravimus, per privilegia illis concessa, nihil esse detractum Episcopali jurisdictioni, quod legitur in nostra Constit. 92. Bullar. tom. 1. Consuli potest Josephi Riganti Episcopi Apruntini Tractatus de Protonotariis Apostolicis, ubi specialiter in dissert. 2. à n. 112. ad finem, hæc omnia, quæ à nobis dicta sunt, confirmantur.

VI. Jam, quæ attinet ad Subcollectores spoliatorum ad Cameram Apostolicam pertinentium, est in primis animandè erendum, optimo jure summum Pontificem potuisse sibi reservare spolia Clericorum, in pauperes, aliosque pios usus distribuenda, uti bene, post Redoanum, probat Azofius Insit moral. part. 2. lib. 8. cap. 2. quest. 4. & in provinciis, in quibus prædicta spolia colliguntur, potuisse Exactores, & Collectores, constituitur, quorum importunam, quam exaggerat, exactionem facile Clerici eludere queunt, si scilicet bona Ecclesie, quæ supersunt, pauperibus erogent, neque in commodum congregi cogantur; uti bene perpendit Cardinalis Baronius ad ann. 797. num. 64. ubi loquens de his Collectoribus, inquit: „De quorum importuna exac-

„tione cum multi querantur, hos facile vitabunt, & prudenter artecludent, qui bona Ecclesie, quæ superant, non congregarint, sed in pauperes erogarint.“ Et adhuc Thomassinus de Beneficiis part. 3. lib. 2. cap. 57. sub num. 9. Horum Collectorum exemptio à jurisdictione Ordinarii certa est, & liquet ex Constitutione 40. Gregorii XIII. tom. 4. part. 7. Bullar. nov. pag. 293. & Constitutione 47. Urbani VIII. Bullar. tom. 4. sed, cum in sacra Congregatione Concilii disceptatum fuisset, quanta ea esset, & quibus limitibus circumscriberetur, tandem die 27. Februarii 1677. approbante san. mem. Innocentio XI. decretum fuit, Subcollectorum privilegia non impedire, quominus iidem subdantur jurisdictioni Ordinarii, in rebus respectibus aut Curam animarum, si quam exerceant, aut servitium Ecclesie, si Canonicatum, alivde Beneficium possideant, aliisque pluribus nominatim expressis in eodem decreto, edito in Appendice ad Concilium Romanum anni 1725. pagin. 1377. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

VII. Edixit præterea sacra Congregatio, ut non nisi unus pro qualibet Dioecesi deputari possit Subcollector, & si plures deputentur, quamvis unus dicatur deputatus pro Dioecesi, alter pro loco exempto, intra Dioecesi existente, hunc postremum nulla gaudere exemptione, decrevit. Quare, cum in Dioecesi Bituntina tres olim reperirentur Subcollectores, unus videlicet pro ipsa civitate, & Dioecesi Bituntina, alter pro Abbacia Nullius Fasanis, tertius pro loco Nullius Rutiliani, & Episcopus Bituntinus die 4. Maii 1697. à sacra Congregatione Concilii quævisset: „An Subcollectores, deputati pro jurisdictionibus Fasanis, & Rutiliani, & commorantes Bituntini, aliqui in dicto loco gaudeant exemptione:“ responsum fuit: Non gaudent; & Episcopus procedere possit in futurum; uti habetur lib. 47. decretor. fol. 183. Atque Episcopo Cadutaquensi similem questionem proponenti, in Congregatione habita die 14. Martii 1722. cui nos tunc temporis à Secretis eramus, rescriptum fuit, ut servaretur prædictum decretum, editum in Bituntina.

VIII. Jactabant olim tam Protonotarii non Participantes, quam spoliatorum Subcollectores, se illis adnumerari Sedis Apostolicæ Officialibus, de quibus loquitur textus in Cap. Cum Matheus, de hæreticis, & in Cap. Divina in eminenti, de privilegiis, inter Extravag. com. ac propterea contendebant, se non posse ab Ordinariis ulla irretiri censura, neque Dignitates, & Beneficia non Curatis, quæ obtinerent, illorum jurisdictioni subesse; atque hæc opinio adeo eorum menti insederat, uti ipsimet curaverint, ut in sacra Congregatione Concilii examinarentur quædam exemptionis dubia; quorum primum fuit: „An Protonotarii non Participantes, immediatè creati à Papa, connumerari debeant inter illos Officialis, de quibus loquuntur Extravagantes, cum Matheus, de hæreticis, & Divina in eminenti, de privilegiis, ita ut Ordinarii locorum non possint in illos ferre censuras, & in illorum Dignitatibus, & Beneficiis non Curatis se intermittere, aut quomodò immiscere, & judicare, sub penis in dicta Extravaganti contentis. Secundum: An Subcollectores spoliatorum pro Rev. Camera Apostolica recenseri pariter debeant inter Officialis, de quibus loquuntur dictæ Extravagantes ad effectum præmissum.“ Et sacra Congregatio re sedulo de

more discussa, die 16. Maii 1682. ad utrumque Negativè respondit; & perstitit in decisis die 20. Junii ejusdem anni. Etenim veri Officialis Sedis Apostolicæ, de quibus citati textus altioris sunt gradus, atque ad graviora procuranda negotia destinati, quod egregè explicat Penna comment. 75. vers. Rursus, in Addit. ad Eimericum in Directorio Inquisit. part. 3. quest. 26. ad quem remittit lectorem Glossator marginalis in eadem Extravag. Cum Matheus; unde audiendus non est Gonzalez, qui unico citato Eimerico, oppositum asserit ad regul. 8. Concilii gloss. § 1. n. 82.

IX. Quibus adnotatis, indubitanter concludimus, nullum ex iis, de quibus in præsens disserimus, posse à Synodo se excusare, si huic aliàs interesse deberet. Quod profectò de Beneficiariis, & Capellanis, addictis servitio Ecclesie Capituli Lateranensis, atque insuper de Protonotariis non Participantibus, est luce meridiana clarius; illi quippe nulla fruuntur immunitate à jurisdictione Ordinarii; & istorum exemptio, etiamsi habitum & rochetum continè gestant, restricta est ad solas causas civiles, excedentes summam ducatorum viginti quinque, uti ex iis patet, quæ præmissis. De Subcollectoribus autem spoliatorum, omnem dubitationem, si qua antea subesse poterat, abstulit sacra Congregatio Concilii in præfato decreto anni 1677. cujus verba sunt: „Et quod majoris momenti est, ne prætextu hujusmodi officii, Curam animarum, servitium Ecclesie, ac Divini cultus, morumque honestas, detrimentum patiantur, declaravit... minimè gaudere exemptione in concementibus Curam animarum, & respectivè ad implementum onerum ipsarum Præbendarum, & eadem

ratione non gaudere Canonicos, & alios Beneficiatos Subcoelectores in concernentibus servitium Ecclesiae, & ad implementum onerum ipsorum Canoniciatum, & Beneficiorum, nec lucrari distributiones quotidianas, si non inserviant. Insuper terei ratione Beneficiorum, quae obtinent, ad publicas Processiones accedere, solvere Cathedraliticum, & subsidium charitativum, & interesse Synodo, ac visitationi, non tamen pluries, quam semel in anno.

X. Neque sacra Congregatio ejusmodi decreto novum obligationis vinculum in Subcoelectores injectis, sed libertatem, quam affectabant, iterum consecutus; siquidem jam antea, anno nimirum 1654, die 21. Martii Episcopo Cajacen. seiscitanti: „An in casibus, in quibus Clerici Beneficiati tenentur interesse Synodis Dioecesanis, & ad publicas Processiones accedere, possit Episcopus cogere etiam poenis censurarum Clericos Subcoelectores, praesertim actu in Subcoelectoria non inservientes, ut Synodis intersint, & ad publicas Processiones accedant: *eadem sacra Congregatio responderat*: Episcopus cogere posse etiam Clericos Subcoelectores, ut Synodis intersint, & ad publicas Processiones accedant, lib. 519. decretor. pag. 329.

XI. Denique, quod pertinet ad Ecclesiasticos Almae Domus Lauretanae servitii addictos, eoque nomine ab Ordinarii jurisdictione exemptos, cum inter eos, & Episcopum Recemensem, ac Lauretanum controversia esset, an posset hic eos compellere, ut Synodo Dioeceseanae interessent; propositum nobis fuit dubium his verbis conceptum: „An occasione conversationis Synodi liceat eidem Episcopo vocare ad se Ecclesiasticos pri-

villegiatos Almae Domus, tam ad Concilium, quam ad reliquos actus necessarios pro explenda dicta Synodo eodem modo, quo se gerit respectu suorum subditorum; Et an facultate delegata possint venientes debiti poenis compelli. “ Nos autem, omnibus mature pensatis, respondimus: *Affirmative quoad utramque partem; ut videre est in Appendice ad tom. 2. Bullarii nostri pag. 26. num. 28.*

CAPUT IX.

De Laicis.

Viros Principes, ac praesertim Romanorum Imperatores, vel per se, vel per suos Legatos aditissime Conciliis Generalibus, exploratissima res est, quam nemo umquam inficiabitur. Nullus quippe est, qui nesciat, Constantinum Magnum Nicæno I., Marcianum Chalcedonensi, Philippum Francorum Regem Vienneusi, Sigismundum Imperatorem Constantiensi interfuisse Conciliis, ut alios multos praetereamus Reges, & Principes, qui suos Oratores ad Œcumenicas Synodos, & speciatim ad omnium novissimam Tridentinam miserunt. Non adfuerunt tamen Conciliis tamquam Judices, ut vel de Fidei dogmatibus sententiam ferrent, aut de rebus Ecclesiasticis judicarent: *Nefas est enim* (ajebat Theodosius junior in epistola ad Ephesinam Synodum) *qui sanctissimorum Episcoporum catalogo adscriptus non est, illum Ecclesiasticis negotiis, & consultationibus sese immisere; tom. 1. Collectionis Harduini col. 1746.* sed ut Patrum securitati prospicerent, tumultuantes compescerent, & quae definienda atque discernenda forent, sua auctoritate foverent

rent & tuerentur, sicuti egregie scribebat Petrus de Alliaco Cardinalis Cameracensis in tractatu de reformatione Ecclesiae *tit. de reform. Laicorum, & Principum*, iniquis: „Propter praemissa expedit, quod Reges, & Principes mittantur ad Generalia Concilia, non ad onerandum & confundendum, sed ad honorandam & confortandam Ecclesiam, & ad ea, quae ibi decreta fuerint, quantum in eis est, exequendum; quod etiam adnotarunt Bellarminus *lib. 1. de Concil. cap. 15.* & Thomassinus *de Conciliis disert. 3. & 10.* Neque difficultatem facit, quod in Actis Concilii Chalcedonensis, Anatolius Magister Militum, Palladius Praelectus Pratorio, Tatianus Praefectus Urbi, alique nobiles Laici Imperatorem comitabantur, & veluti ejusdem aeseclae Concilio interfuerant, vocentur *gloriosissimi Judices*; ita quippe vocantur, non quod haberent manus judicandi in Concilio, sed quod ita extra Concilium, honoris causa, communiter appellarentur; nam, ut bene animadvertit Du-Cangius, nomen Judicis, & Comitatus saepe legitur promiscue usurpatum; quoniam ex numero Comitum, qui Imperatoris, sive Regis latus assidue regebant, eumque comitabantur, Judices eligebantur, qui ad provincias regendas mitterentur.

II. At, quamvis propter indicatas rationes maxime deceat, ut Principes sua, vel Legatorum praesentia, Œcumenica Concilia colionestent, nihil tamen proinde Conciliorum auctoritati detrahatur, si ab illis & se, & suos Legatos abducant. Unde audaciam Vigorii, qui non veritus est scribere, Concilium Tridentinum non fuisse legitimum, eo quod ab eo cesserint Legati Regis Galliarum, jure meritoque retundit Duvallius *p. 3.*

quasi. 7. ita illum redarguens: „Quod autem Legati Regis Christianissimi Concilio secesserint, quia honor illis debitus servatus non fuerat, nihil quidquam Vigorii intento favoret; sicut enim eorum praesentia majorem vim decretis Fidei non conferbat, cum solis Praelatis, non autem Principibus, minusque eorum Vicariis, & Legatis, jus discernendi de fide, & moribus Ecclesiae conveniat; ita nihil quoque eorum absentia de robore eorumdem decretorum quidquam detrahit. Legati enim, Concilio praesentes, discere debent, non docere; audire, non loqui; decreta servare, & non condere.”

III. Non ita porro res se habet, cum non de Œcumenicis, sed Provincialibus Synodis agitur; his siquidem intervenire non consuevisse Laicos, quantumcumque, etiamsi Imperiales, praefulerent dignitate, testantur Nicolaus I. & octava Synodus, quae est Constantinopolitana IV. Ille quippe epistola ad Michaelem Imperatorem, qui adfuerat pseudosynodo Constantinopolitanae, contra Sanctissimum Praesulem Ignatium coacta, ita eundem alloquitur *tom. 5. Collectionis Harduini col. 158.* „Dicite, quaestum, ubinam legistis, Imperatores antecessores vestros in Synodalibus conventibus interfuisse? Nisi forsitan in quibus de Fide tractatum est, quae universalis est, quae omnium communis est, quae non solum ad Clericos, verum etiam ad Laicos, & ad omnes omnino pertinet Christianos.” Et octava Synodus Nicelaeo consentiens *cap. 17. cit. tom. 5. col. 907.* haec ait: „Illud autem tamquam pecciosum quiddam ab auribus nostris repulsum, quod a quibusdam imperitis dicitur, non posse Synodum absque Principali praesentia celebra-

politici, cum nusquam sacri Canonibus, convenire seculares Principes in Conciliis, sanxerint, sed solos Antistites. Unde nec interfuisse illos Synodis, exceptis Conciliis Universalibus, invenimus; neque enim fas est, seculares Principes spectatores fieri rerum, quæ Sacerdotibus Dei nonnumquam eveniunt.

IV. Non ignorabant enim verò sapientissimi illi Concilii Patres, Dionysium Exconularum, à Constantino Magno delegatum, interfuisse Synodo Tyriae anni 335. sed simul sciebant, hac ipsa de causa fuisse illam reprobam à Concilio Alexandrino in sua epistola Synodica, apud S. Athanasium in *Apol. contra Arian. num. 8.* ita loquente: *Quomodo Synodum vocare audent, in qua Comes præsidebat?* tom. 1. *part. 1. Oper. pag. 170.* Neque eosdem latebat, alias similes Synodos, contra Athanasium congregatas, ob eandem rationem, quod scilicet illis potentes Laici interfuisset, illegitimas reputatas fuisse à Liberio Papa, qui nomine Imperatoris Constantii, ab Eusebio Spadone rogatus, ut in Athanasium damnationem, à pluribus Pseudo synodis factam, subscriberet, inter cætera reposuit: *Ecclesiastica Synodus procul Palatio cogatur, ubi nec Imperator compareat, nec Comes accedat, nec Juxta committitur:* quod refert Athanasius in *histor. Arianor. ad Monachos n. 36. loc. cit. pag. 365.*

V. Non ideo tamen negamus, posse quandoque Reges, & Principes, aliosque Laicos particularibus Episcoporum conventibus adesse, si nimirum ita ferat consuetudo, aut ab Episcopis, ex aliqua rationabili causa libere & sponte invitentur, aut illorum præsentiam rerum circumstantiæ exposcant, puta si de rebus

politicis, Principem & populum respicientibus, tractandum sit. Erenim Concilio Toletano VIII. anni 653. plures subscripsisse legimus Comites Palatinos, quos antiqua consuetudo ad illud introducendos suaserat, quemadmodum in allocatione ad Synodum aiebat Recesvinthus Rex: *Vos etiam illustres viros, quos ex officio Palatino huic Sanctæ Synodo interesse primatus obtinuit; tom. 7. Collectionis Harduini col. 945.* Concilium verò Toletanum IV. anni 633. *cap. 4.* Laicos arbitrio Concilii admitti permisit: *Post ingressum omnium Episcoporum, atque concessum, vocentur deinde Presbyteri, quos causa probaverit introire. deinde ingrediantur Laici, qui electione Concilii interesse meruerunt.* tom. 3. *cit. Collect. col. 580.* Ad Concilium autem Epaonense anni 517. Viventolus Episcopus Lugdunensis in convocacionis epistola etiam Laicos invitavit: *Præsenti protestatione denuntio conventum Episcoporum omnium sortis nostræ circa Spembris mensis initium, in Epaonensis parochia mox futurum, ubi Clericos, prout expedit, convenire compellimus; Laicos permitimus interesse, ut, quæ à solis Pontificibus ordinanda sunt, & populus possit agnoscere;* *cit. Collect. tom. 2. col. 1046.* Ac tandem Carolus Magnus, & Ludovicus Pius pluribus intertulerunt Episcoporum cœtibus, in quibus, non de solis rebus Ecclesiasticis, sed de aliis, ad politicum regni regimen spectantibus, actum & deliberatum fuisse, ex eorumdem actis apparet. Isdem verò urgentibus circumstantiis, & accedente Patrum assensu, posse etiam num Laicos ad Concilium Provinciale admitti, tradidit Guillelmus Durandus junior, Episcopus Mimatensis, in tractatu de *modo Generalis Concilii celebrandi,* quem jussu Clementis V. summi Ponti-

ficis edidit, & Concilio Viennensi obtulit, ubi *part. 2. tit. 11.* agens de Concilio Provinciali, & de modo in eo retinendo, inquit: *Post ingressum omnium Episcoporum, atque concessum, vocentur deinde Presbyteri, quos causa probaverit intrare. Nullus se inter alios ingerat Diaconum. Post hos ingrediantur Diacones probabiles, quos ordo poposcrit interesse; & corona facta de sedibus Episcoporum, Presbyteri à tergo eorum resideant, Diacones in conspectu eorum stent; deinde ingrediantur Laici, qui electione Concilii interesse meruerunt.* Ruthenorum Synodus Provincialis, Zamosciae habitata anno 1720. ac Roma edita typis sacre Congregationis de Propaganda Fide anno 1724. *sub. tit. 19.* exhibet eorum nomina, qui Synodo interfuerunt, eique subscripsuerunt; quorum primus est Hieronymus Grimaldus Archiepiscopus Edesse, Apostolicæ Sedis Nuntius, Synodi Præses, quem postea Clemens Papa XII. inter Presbyteros S. R. E. Cardinales adlegit; mox sequitur Archiepiscopus Kioviensis totius Rusiæ Metropolitanus, deinde Episcopi, ac demum Archimandrite, nec ullus omnino Laicus intervenisse legitur. Contra verò in Synodo Provinciali Syrorum Maronitarum Montis Libani, in quorum anno 1736. convenerat ejusdem nationis Patriarcha Antiochenus, cum subiectis sibi Archiepiscopis, Episcopis, & Clero seculari, ac Regulari, præsidente in ea Josepho Simonio Assemani Præsule, Apostolicæ Sedis Ablegato, post subscriptiones dicti Patriarchæ, & Archiepiscoporum, ac Episcoporum, longus adiungitur catalogus Magnatum secularium, qui eisdem Synodo, juxta antiquam consuetudinem, interfuerunt; cui quidem catalogo sequens inscriptio præfixa est:

„Magnates, qui Synodo interfuerunt, ex Gazenis Angeltonæ, & Gustæ, Dominis, ex Habaiscis Gaziri Dominis, ex Montis Libani, & Antilibani Dominis. Tum subjiciuntur eorum nomina. Hujus Synodi Acta nondum typis edita sunt, sed manuscripta asservantur in Tabulario supradictæ Congregationis de Propaganda Fide.

VI. Sed, præter recensitas circumstantias, nullum jus sibi arrogare possunt Principes, eorumve Administrari interveniendi Synodis Provincialibus. Hinc summi Pontifices Pius IV. & S. Pius V. vetuerunt, ne quæpiam, nomine Regio admitteretur ad Synodum Provinciale Toletanam, ea tempestate indictam; sed Synodi accipere præterit Pontificum mandata, quæ per Apostolicum Nuntium fuissent Archiepiscopo significanda. Cumque subinde aliud simile Concilium, præsentè Legato Regio, anno 1582, fuisset Toleti celebratum, sacra Congregatio Concilii noluit illius decreta approbare, nisi prius Legati nomen ex Concilii Actis expungeretur; & quamquam Cardinalis Quiroga, Archiepiscopus Toletanus, pluribus ab antiquitate petitis exemplis, ostendere conatus sit, inusuetum non esse, ut Ministri Regi in Conciliorum Provincialium Actis nominentur, ea tamen visæ sunt non congruere præsentè disciplinæ, præsertim post Tridentinum vigenti, cum, paucis exceptis, in Hispania habitis, non facile sit aliud Provinciale Concilium reperire, cui Regii Administrari interfuerint, sicuti scitè ad eundem Cardinalem Quiroga anno 1584. rescripsit Cardinalis Philippus Boncompagnus: *„Nunquam inventur, seculares Principes, eorumve Nuntios interfuisse Conciliis, nisi Universalibus, ubi agitur de Fide, reformatione, & de pace.„* Quocirca, post longas has super re habitas

disputationes, tandem Gregorius XIII. suis Apostolicis litteris, in forma Brevis datis die 26. Januarii 1583. nomen Regii Legati ex preloato Concilio omnino deleri, mandavit. Tota hujus rei series descripta reperitur *lib. 4. decretor. sacra Congregationis Concilii pag. 18. & 19.* & narratur a Cardinali de Aguirre *tom. 4. Concilior. Hispanie pag. 222. & 227.*

VII. Non exinde tamen fas est inferre, integrum nunc amplius non esse Episcopos Laicos ad Synodum invitare, non quidem ut intersint tamquam Judices, quod nunquam licuit, sed tamquam meri auditores, seu testes eorum, quæ decernantur; quod olim à Virentiolo factum, paulo ante auctivimus; quoniam etiam nunc tales circumstantie occurrere possunt, quæ Laicorum præsentiam Synodo valde utilem & fructuosam reddant. Quamobrem eadem sacra Congregatio Concilii post prælatum decretum editum in causa *Toletana*, die 22. Aprilis 1598. in alia causa *Turritana* dixit: *Gubernatorem, aliosque Laicos non debere Concilio Provinciali interesse, nisi à Synodo fuerint invitati, lib. 9. decretor. pag. 66. à tergo.* Idque certum ponit Cærimoniale Episcoporum *lib. 1. cap. 37. num. 7.* ubi loquens de Conciliis Provincialibus, etiam Laicis locum assignat: «Sedilia in Ecclesia disponuntur in Provincialibus quidem capacia pro numero Episcoporum, & Abbatum, aliorumque Ecclesiasticæ dignitate fulgentium, item pro Canononicis, ac etiam pro Laicis, si qui interseruturi sunt.» Rectè nihilominus, & opportune Pignatellus *consul. 76. num. 7.* Episcopos monet, ut cautè in hoc se gerant, neque nimis faciles se præbent in Laicis ad Synodum invitandis, ne quod ab initio meræ voluntatis & urbanitatis fuit, tractu temporis fiat necessitatis.

VIII. Ut jam à Provincialibus ad Diocesanas Synodos progrediamur, non prorsus ab antiquis moribus alienum fuisse arbitramur, ut ad istas pariter quandoque Laici introducerentur; quoniam in Concilio Tarraconensi anni 516. edito à Garzia Loaisa, & relato ab Ivone *part. 5. cap. 158.* statutum reperimus, Synodos ab Episcopis esse per litteras indicendas: «Ut non solum de Cathedralibus, & Ecclesiæ Presbyteris, verum etiam de Diocesanis ad Concilium trahantur, & aliquos de filiis Ecclesiæ secularium secum adducere studeant.» At hic mos ita postea abolevit, ut disputent Doctores, an in illo rerum eventu liceat nunc Episcopo Laicos ad suam Synodum admittere. Monacellus *cit. tom. 1. formul. 5. num. 6.* & Dominus de Aste in *Methodo Visitationis Apostolicæ part. 5. §. 3. num. 23.* id arbitrio Episcopi plene permittunt. Sed his refragatur sacra Congregatio Concilii, quæ in causa *Oriolen. Synodi* interrogata: *An Episcopus possit ad Synodum vocare Laicos, si eorum consilio uti velit?* respondit: *Episcopum non posse; lib. 4. decretor. pag. 600. & 601. Bottus de Synodo part. 2. num. 58.* Laicos admittendos affirmat, eum de communibus Clericorum, & Laicorum negotiis est deliberandum. At Massobrius de *Synodo cap. 3. dub. 3.* & Romaguer. ad *Constit. Synod. l. 1. tit. 1. cap. 2. num. 20.* Botti assertionem ita temperandam existimant, ut tunc Laici admitti quidem possint, sed non necessario debeant. Nos verò coherentèr ad ea, quæ de Synodo Provinciali diximus, hæc statuimus: Primum, jus commune obistere Laicis, ne Synodo se interesse debere contendant; Secundum, non obstante hac juris severitate, aliquid nihilominus esse deferendum contrariè consue-

CAPUT X.

De ordine sedendi in Synodo.

Extra omnem controversiam est, primum & spectabilem locum deberi Episcopo, juxta textum in *Canon. Episcopis in Ecclesia, dist. 95.* & decretum Tridentini *sess. 25. cap. 6. de reformat. Episcopis præterea ubique is honor tribuatur, qui eorum dignitati pars est, & in Choro, & in Capitulo, in Processionibus, & aliis actibus publicis, sit prima sedes, & locus, quem ipsi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum auctoritas.* Aliud tamen est de Synodi sive Generalibus, sive Nationalibus, quibus unà cum Episcopis simul intersint S. R. E. Cardinales; hi siquidem, etsi Episcopali careant characterè, ob eorum tamen officii ac dignitatis præstantiam, Episcopis præferuntur, supra quos sedisse legitur in Concilio Lugdunensi I. sub Innocentio IV. in ejus Actis habetur *tom. 7. Collectionis Harduini col. 378. Ad dexteram, & in eminentioribus locis sederunt Episcopi Cardinales, ex altera vero Presbyteri Cardinales, Archiepiscopi, & Episcopi post eos.* In Concilio quoque Lugdunensi II. anni 1174. sub Gregorio X. Cardinales omnibus antelatos Episcopis, & Metropolitanis, legitur apud Raynaldum *ad eundem annum num. 3.* Eandemque loci prærogativam Cardinalibus delatam in Concilio Florentino, ex ejusdem Actis liquet. In Concilio pariter Romano anni 1659. sub Nicolao II. quod ex antiquo codice Vaticano transcriptum, publici juris fecit Petrus Possinus, Cardinales, ante Episcopos, Conciliaribus decretis subseriptos, *tom. 6. Collectionis Harduini*

pag.

suetudini, si alicubi jam invaluerit: Tertium, etiamsi ejusmodi consuetudinem sit indacta, posse Episcopum ex aliqua gravi urgentique causa ad Synodum Laicos admittere, dummodo tamen suffragium non ferat: Quartum, inter sufficientes causas illos admittendi non posse eam annumerari, quam sacra Congregatio jam rejecit, quod scilicet Episcopus Laicorum consilio indigeat; commode quippe potest eos extra Synodum consulere. Quintum demùm, cavendum esse Episcopis, ne sine vera & gravi necessitate Laicos ad Synodum accessant; paulatim enim possent illi, consuetudinis obtentu, jus interveniendi sibi deinceps arrogare, quod jam nuper de Synodo Provinciali cum Pignatello animadvertimus.

—IX. Hinc Odo, Episcopus Parisiensis, in suis Constitutionibus Synodalibus, quas anno 1198. condidit, quamvis Laicos à prævio ad Synodum apparatu non excluderet; districtè tamen præcepit, ut ante sessionis initium de Synodi loco repellerentur: *Finito sermone* (inquit) *licentia tibi Episcopus Laicos, & Scholares, & alios Clericos, qui non debent Synodo interesse; l. 6. Collect. Harduini part. 2. c. 2. col. 1937.* Idemque anno 1289. faciendum decrevit Raymundus, Episcopus Ruthenensis, in supra citata epistola Synodica: *In utraque verò die, completo sermone, Laici à loco, ubi tenebatur Synodus, expellantur;* quod pariter prescribunt sapientièr laudata statuta Ecclesiæ Meldensis *tom. 4. cit. Anecd. col. 89 11.* At S. Carolus Borromæus in suis Synodis, quo liberius posset Clericorum vitia redarguere, Laicos ante sermonem ab Ecclesia exire jussit, teste Guiccano in *ejus Vita lib. 2. cap. 16.* 119

part. 1. col. 1066. nec mirum est, Cardinalibus, qui supremi Ecclesie Moderatoris consilarii sunt, eique, tanquam membra suo capiti adherent, hanc attribui præminentiam; cum in Ecclesia Constantinopolitana eadem obtinerint septem Diaconi Cruciferi, quinimo etiam Synelli, hoc est simplices Cleri, aut Monachi, familiares, & commensales Patriarchæ, qui loco superiore in Synodis sedebant, quemadmodum ad rem observat Christianus Lupus in scol. & not. ad Can. Concil. tom. 2. pag. 1474. & tom. 3. pag. 441. Durum nihilominus visum est Henrico Archiepiscopo Cantuariensi, sibi Regni Primati, atque Apostolicæ Sedis Legato nato, juxta text. in cap. 1. de officio Legat. amepoi Joannem Xempri, Archiepiscopo Eboracensem, ab Eugenio IV. purpura decoratum, cui propterea cedere recusavit; verum, cum excitatum ab Henrico de præcedentia questionem resciverit Pontifex, litteris ad eundem datis, primum in sedendo locum, honoreque supra sanctis Episcopis, & Archiepiscopis, Cardinali adjudicavit; que quidem Eugeni litteræ, in quibus Cardinalitæ dignitas eminentia summopore celebratur, referuntur à Raynaldo ad annum 1439. num. 40. à Cardinali Jacobatio de Conciliis lib. 1. pag. 35. extantque Bull. Rom. pag. 211. 3. part. 3. Lata tamen ab Eugenio sententia non acquievit Archiepiscopus Gnesensis, Regni Poloniæ Primas, qui paucis postea annis, idest anno 1449. in Comitibus Petricoviensibus de loci prærogativa contendit cum Cardinali Sbigneo, Episcopo Cracoviensi, quam tamen Nicolaus V. iterum Cardinali asseruit, uti narrat citatus Raynaldus ad annum 1449. num. 8. cumque Archiepiscopo ad Regem pro-

vocasset, negavit Rex, se posse causam pertractare, quam summus Pontifex sua sententia terminaverat, sicuti prosequuntur Spondanus ad eundem annum num. 14. & Cromerus, lib. 22. Hæc de quibus plura Jacobus Andreas Crusius, tract. de præcedentia cap. 3. incidenter, & cursum; scimus quippe nullam de hujusmodi præcedentia questionem moveri posse in nostra Synodo Dioecetana; cui unicus præest Episcopus; eique propterea principem locum deberi, nemo unquam dubitavit.

II. Post Episcopum, ante ceteros assidere debet Vicarius Generalis, qui ratione jurisdictionis, quam in omnes exercet dioecesanos, omnibus dignitate antecellit, sicuti latè ostendunt Sbrozjus de Vicario Episcopi lib. 2. quest. 25. Leo in Thesaurio Fori Ecclesiastici part. 1. cap. 10. num. 10. &

11. atque à sacra Congregatione Concilii decisum, testatur Jacobus Gallus consult. 62. num. 13. referens decisionis verba, que sic sonant: Vicarium Generalem, tam præsentem, quam absente Episcopo, præcedere debere Canonicos, & Dignitates Ecclesie Cathedralis etiam in Synodo. Gallo ad stipulatur Scarfontonius in Addit. ad Ceccop. lib. 4. tit. 3. sub n. 21. aliam adducens ejusdem sacre Congregationis decisionem, hinc verbis conceptam: Vicarium in Synodo locum habere ante Dignitates, & Canonicos Ecclesie Cathedralis. Quapropter Robusterius, Rote Auditor, in suo voto impresso apud Gratianum discept. 3. num. 23. egregie confutatus duobus contrariis consiliis 51. & 52. Jacobi Monachi, universim & generatim adstruit Vicario Generali præcedentiam tam in Synodo, quam extra Synodum, supra Ecclesie Cathedralis Capitulum, ejusque Dignitates; quod etiam affirmant Fagnanus in cap. Ad hæc, num. 29. de præbendis. Pa-

illa non probaverint, in sacre Rote Auditorio die 21 Junii 1697. coram Muto, succubauerunt, quemadmodum etiam superius fuit indicatum. Secus accidit Archidiacono, Dignitatibus, & Canonicis Ecclesie Cathedralis Melitensis: hic quippe, cum ritè ostenderit, se ex antiqua consuetudine esse in quasi possessione precedendi Vicario Generali, tam in Rote Auditorio, quam in sacra Congregatione, causam obtinuerunt, uti narrat Auctor Siciliæ Sacræ tom. 2. edit. Panorm. anni 1733. pag. 920. numer. 49.

IV. Præter consuetudinem, alla quoque potest esse ratio, ob quam Dignitates, & Canonici se in Synodo præferendos Vicario Generali, jure meritoque postulare queant, si nimirum sacris vestibus induti ipsi Synodo assistant, quod censuit sacra Congregatio Concilii in Petragoricen. die 16. Septembris 1649. lib. 18. decretor. pag. 678. Sacra, &c. respondit, Vicarium Generalem in Dioecetana Synodo habere debere locum ante Canonicos, & Dignitates Ecclesie Cathedralis, si non sint parati. Quæ tamen decisio est intelligenda, nisi Vicario assistat consuetudo, etiam tunc precedendi, aut nisi ipse pariter sit indutus habitu Prælatitio, Rocheto videlicet, & Mantellera, juxta alias ejusdem sacre Congregationis declarationes relatas à Massobio cap. 4. dub. 6. n. 37. & 47. quem sequitur Panimoll. decis. 1. adnot. 5. num. 53.

V. Tertium in Synodo locum occupant Dignitates, & Canonici Ecclesie Cathedralis, eo inter se sedendi ordine retento, quem in Choro, aliisque actibus servare solent. Post Canonicos, sedent eorumdem Coadjutores, uti tradit Pignatelli. consult. 185. num. 3. & 4. tom. 4. Beneficia-
rii

ris verò, seu Mansionariis Ecclesie Cathedralis, sedilia aptantur statim post Canonicos, non quia digniores sint Canonici Ecclesiarum Collegiarum, sed ne seungantur à Capitulo Ecclesie Cathedralis, cuius sunt adiecti servitio; quod bene notavit Gavanti in *Praxi Synodi Dioecesanæ cap. 13. num. 7.* Eam autem post Episcopum, & Vicarium sedendi præminentiam obtinent Canonici Ecclesie Cathedralis, cum simul uniti, & constituentes unum corpus, seu *capitulariter*, ut dicitur, Synodo interveniunt; nam, si separatim & singillatim adsint, debent locum cedere Abbatibus, jus Mitre & Baculi habentibus, etiam Titularibus, & Commendatariis, tam Secularibus, quam Regularibus, sicuti præscribitur in Cæremoniali Episcoporum *lib. 1. cap. 31. num. 15.* ubi de ordine sedendi in Synodo sive Provinciali, sive Dioecesana, hæc habentur: *Dignitates, & Canonici Cathedralis Ecclesie cum capitulariter procedunt, aut sunt, præferuntur cæteris omnibus; alias Abbates Titulares, & habentes usum Mitre procedunt, & post eos Commendatarii, deinde Dignitates, mox Procuratores Capitulorum Ecclesiarum Cathedralium, deinde cæteri, pro cuiusque dignitate, & gradu.* Aditque Leo For. *Ecclesiast. part. 1. cap. 9. num. 4.* etiam Protonotarios non Participantes, indutos Mantellata, & Rocheto, anteponi Canonico, non capitulariter, sed divisim incidentibus, aut adstantibus; & sequitur Scarfontanum in notis ad *Coecoperium lib. 3. cap. 8. num. 38. & seqq.*

VI. Inter Abbates autem ille censetur alteri honore antecellere, qui prius Abbatias est assequutus, nulla habita ratione antiquitatis, seu digni-

tatis Ordinum, aut Ecclesiarum, quibus sunt addicti, ad normam sententiae late à Pio IV. in causa præcedentiae inter Canonicos Regulares Lateranenses, & Monachos Casinenses, quam quidem sententiam idem summus Pontifex suis corroboravit Apostolicis literis, quæ habentur in Bullario Lateranensi *pag. 275.* Generatim enim, in quæstionibus de præminentia, receptum est, ut, cæteris paribus, ille alteri præponatur, qui prius ad dignitatem est promotus, quod expressè testibus in *Can. fin. dist. 17. & in cap. 1. & cap. 15. de majorit. & obed.* bene deducunt Cassan. in *cat. glor. mund. part. 4.* Manriquez de *præcedentia quæst. 1. num. 17.* Peralta *cod. tract. de præcedentia cap. 3. numer. 4.*

VII. Quartus in Synodo locus, Ecclesiarum Collegiarum, intra civitatem; quintus, earumdem in Dioecesi existentium Canonico assignatur, ita tamen, ut antiquior & dignior Collegiata civitatis anteponatur aliis Collegiatis ejusdem civitatis, idemque ordo servetur inter Collegiatas Dioeceseos. Contingit autem aliquando, ex insignibus Collegiatis unam, quamquam recentiore, ex Apostolico privilegio, usum habuisse Cappæ magne, quam gestare non poterant Canonici Collegiatae antiquioris, cui simile indulum non fuerat concessum; quamobrem prior Collegiata Canonici, unâ cum spectabiliori, magisque honorifico Cappæ ornamento, se jus pariter assequutos contendebant præcedendi alterius antiquioris Collegiatae Canonico, sola Almutia indutus. Verùm sacra Rituum Congregatio, ad quam causa est delata, censuit, ejusmodi honoris insignia nullam denotare præminentiam, neque alterius iuribus præjudicium ullum

lam inferre; quocirca, etiam in prædicto rerum eventu, præcedentiam competere decrevit insigni Collegiatae, quæ esset antiquior. Controversiæ seriè exposit Ursaya *part. 1. discip. 6.* in cuius fine laudatum refert sacrorum Rituum Congregationis decretum. Canonico, nisi obstet contraria consuetudo, subsequuntur Vicarii Foranei, quos fortè contingat inter Parochos non cooptari; etenim illam qualemcumque jurisdictionem, quam exercent, maximè decet, eos Plebanis præferri, & præferendos statuit Joannes Franciscus Bonhomius in *supr. alleg. Decretis reformationis Ecclesiasticæ pag. 122.* ubi loquens de Vicariis Foraneis, ait: *Parochi, reliquitque omnes, quicumque illi sint, & Archipresbyteri, aut præpositi Vicariis ipsis partent, ac loco cedant, non in Divinis Officiis tamen, in quibus, si Canonici fuerint, suo loco eos sedere convenit.* Ideo autem locum dignior cedunt Canonico Ecclesiarum Collegiarum, quia isti (ut putamus) Synodo adsunt collegialiter uniti, seu ut constituentes unum corpus. Infrâ Vicarios Foraneos sedere debent Plebani, seu Archipresbyteri rurales; nisi usus obtinuerit, ut pronisè assideant cum Parochis, & Curatis, qui in sedendi ordine statim succedunt; & è quibus ille alteri præire debet, qui prius parochiæ præfectus fuit.

VIII. Post omnes hucusque enumeratos subsellia parantur; primò pro obituentibus simplicia Beneficia; secundo pro cæteris è Clero; tertio pro Religiosis, & Monachis, si qui fortè ad Synodum venire jussi fuerint; postremò pro Laicis, si casus evenierit, ut ad Synodum admittantur. Inter Clericos porrò ille alteri præcedit, qui in majori Ordine est constitutus, Pres-

byter scilicet Diacono, Diacono Subdiacono, & sic deinceps, per textum in *cap. Statutimus, de majorit. & obed.* Quocirca plures fuerint Ordine pares, spectatur tempus Ordinationis; & ille alteri anteponitur, qui prius est inauguratus; & si etiam in Ordinationis die conveniant, habenda esse ratio ætatis. Ab hac tamen regula est ille excipiendus, cui Ordo collatus est à Romano Pontifice; is quippè, propter supremam dignitatem Ordinationis, inter alias quibus gaudet prærogativas, quas recenset Hallier de *sacris electionibus part. 2. sect. 5. c. 7. art. 9. §. 1.* etiam hac potitur, ut cæteris præferatur, in eodem Ordine constitutus, per textum in *Can. ultim. dist. 17. Can. fin. dist. 75. cap. Per tuas, de majorit. & obed.* ubi Gonzalez *num. 3. Barb. num. 2. Valenz. consil. 1. n. 16.* & fusiùs Hallier. *cit. loc.* Siquidem, uti observat Glossa in eodem *cap. Per tuas*, etiam lege civili sanctum est, primò eorum nomina esse scribenda, qui dignitatem iudicio Principis sunt consecuti.

IX. Plurima de ordine sedendi in Synodo videri possunt apud Botum de *Synodo part. 1. num. 10. Messobrium cap. 4. dub. 6.* Ursayam *discip. 29. tom. 2. part. 1. & discip. 9. eod. tom. 2. part. 2.* quamvis reverè difficile sit, in hac præcedendi materia, certam regulam definire; cùm potissimum inhaerendum sit consuetudini, quæ pro locorum diversitate diversa est. Ad amputandas autem lites, & cuiusque jura sarta tecta servanda, prædenter se geret Episcopus, si in Synodi initio decretum promulgaverit, quo declaratur, ex ordine inibi sedendi nihil detractum iri juri habendi præstantiorum locum, quod quæpiam sibi competere credat; quod faciendum statuit S. Carolus Borromeus in Concilio Provinciali Medio-

lanensi V. part. 7. ubi inter Decretum initio Dioecesanæ Synodi legenda, hoc quarto loco commemorat. Act. Eccles. Mediol. part. 3. pag. 278. Si cui in ea Synodo contigerit suo loco non sedere, aut incidere, aut aliud quidquam agere, per id propterea nemini jus acquiri, acquisitumve esse, neque quidquam de cuiusquam jure, possessioneve detrahi; sed omnia in eo statu permanere, quo antea fuisse, competentum est: idemque cautum legitur in Synodo Diamperitana, habitata anno 1590. quam notis à se illustratam anno 1745. typis Romanis edidit curavit Pater Joann. Facundus Raulio. Neque ulli displicere potest ejusmodi temperamentum, quod adhibuit scimus etiam ab Œcumenicæ Tridentinæ Synodo, quæ in *sess. 2. ait: Insuper ipsa sacra Synodus statuit ac decrevit, quod, si forte contigerit, aliquos debito in loco non sedere... nulli propterea præjudicium generetur, nullaque nomum sua acquiratur.* In ejusdem verò Concilii resumptione, summus Pontifex Pius IV. ut eas controversias de medio tolleret, quæ ex peculiaribus diversarum Ecclesiarum privilegiis & prærogativis oriri poterant, Præsules omnes, ad illius celebrationem congregatos, in tres tantummodo classes distribuit, Patriarcharum nempe, Archiepiscoporum, & Episcoporum; inter quos jussit Patriarchas primum locum tenere, Archiepiscopos secundum, Episcopos verò tertium; in singulis autem classibus digniorem sessionis locum ab illis occupari, qui Ordinatione anteriores essent, nullo respectu habito ad eorum Primatiales dignitates, sive veras, sive præstens, quas proinde singulis in suo status illesas præservavit, ut videre est in ejusdem Pii IV. *Constit. 24. Bullar. Rom.*

tom. 2. At demum ipsius Concilii Patrum in fine *sess. 25.* declararunt, ex loco assignato Oratoribus, tam Ecclesiasticis, quam Secularibus, in sedendo, incidendo, aut quibuscumque aliis actibus, nulli jus de novo acquisitum, nulli ablatum, censeri debere.

CAPUT XI.

De Indumentis Episcopi, aliorumque qui Synodo Dioecesanæ intersunt.

Ut Sacerdotalis consensus majestas splendor foret, sui que venerationem omnibus ingereret, pluribus, & antiquis Conciliorum sanctionibus, decretum fuit, ut quotquot Synodo interessent Clerici, aliquod induerent sacrum ornamentum, cuiusque dignitatis, seu Ordinis proprium. Ex innumeris, quæ prestò sunt particularium Ecclesiarum hac de re statutis, pauca quedam seligimus. Inter Constitutiones Ecclesie Claramontensis, anni 1268. Collectionis Harduini tom. 7. col. 587. legimus: *Distinctè præcipientes Sacerdotibus, ut jejuni intrent Synodum; in jejuniis enim, & oratione debet fieri. Injungimus iterum distinctè Sacerdotibus Curam animarum habentibus, ut induti Albis, & Stolis intrent Synodum astivalem, in Superpellicis tantum, & Stolis, Synodum hiemalem; Abbates autem Cappis sericis sint induti.* His concludunt sæpius laudata statuta Synodalia Ecclesie Meldensis *cit. tom. 4. Anecd. col. 89 r. capit. 2. Distinctè præcipitur Sacerdotibus, ut rasi coronam, & jejuni intrent Synodum; sub penis à jure statutis. Distinctè etiam præcipitur, ut induti Albis, & Stolis intrent Decani Synodum, Sacerdotes verò in Superpellicis.* Constitutiones Ecclesie Ni-

Nicosiensis tom. 7. Collectionis Harduini col. 1679. capit. 7. decernunt: *Intrent autem omnes in honesto habitu, videlicet in hieme in Superpelliceo, vel Cappa clausa, aut Chorali; in estate vero in Superpelliceo tantum.* Statuta Synodalia Ecclesie Nantensis *cap. 2. cit. tom. 4. Anecd. col. 93 r.* ajunt: *Præcipitur Sacerdotibus, ut jejuni, & induti Superpellicis, & Stolis mane intrent in Synodum; ceteri autem, Personatus, seu Vicarias habentes Ecclesiarum, Superpellicis tantum albis; Abbates autem Cappis sericis sint induti.*

II. Majorem, & splendidiorem sacrarum vestium apparatus præscripsit Concilium Budense à Philippo, Episcopo Firmano, Sedis Apostolicæ per Hungariam, & Poloniam Legato, anno 1279 celebratum; quod ex ms. codicibus Vaticano, & Vallicelano edidit Odoricus Raynaldus *ad eulem tom. 14. Annal. Ecclesiast.* In hujus quippè *cap. 20.* hæc leguntur: *Statuimus etiam, & præcipimus, ut omnes tam Regulares, quam Seculares in Dignitatibus, seu Personatibus constituti illas Metropolitanæ, in qua Provincialis, & illius Dioecesis, in qua Episcopalis Synodus fuerit celebranda, veniant... præterea statuimus, quod Archiepiscopi, Episcopi, Abates, & quilibet alii, qui ex privilegio Mitris utuntur; mitram cum Superpellicis, Stolis, & Cappis; seu Pluvialibus; Præpositi verò Priorum, & alii inferiores Prælati cum Superpellicis, & Stolis, si Diaconi saltem sint, & si velint, Pluvialibus, seu Cappis; Rectores vero, & simplices Sacerdotes cum Cottis, seu Superpellicis, & Stolis tantum; inferioris verò status, vel Ordinis Clerici cum Cottis Synodum intrent... Religiosos quoque nul-*

lam Prælaturam, vel administrationem habentes perpetuum, permitimus, in habitu suo cum Stolis in Synodo posse stare.

III. Licet porrò hæc peculiarium Ecclesiarum statuta omnes non obstringant, ritum tamen, & solemnitatem demonstrant, quæ decet Synodum celebrari. Adde, quod non multum discrepat ab usitato & communiori usque temporis more, quem, ut ex Caremoniali Episcoporum lib. 1. *cap. 31. & Gavanto in cit. praxi cap. 17.* describamus, ab Episcopo initium ducimus. Antè Synodum, aliquot congregationes pro ejusdem directione fieri solent in ædibus Episcopalis, quibus Episcopus præsedet indutus habitu Prælati, Rocheto scilicet, & Mozzeta: cum ad Ecclesiam accedit, Synodum incepiturus, vel prosequuturus, incedit indutus Capa; priusquam præces recitet, quæ cujusque sessionis initio dicendæ sunt, præter Superpellicem, Albiem, & Stelam, induit Pluviale rubeum; in solemnium Supplicatione, quæ cum universo Clero in Synodi initio & fine per urbem institui solet, pergit indutus Alba, Stola, Pluviale rubei coloris, Mitram pretiosam & Pastorale baculum deferens; eademque vestes in sessionibus Synodalibus retinet. Hisce ornatum insignibus suam Synodum auspiciatum fuisse S. Franciscum Salesium, narrat Carolus Augustus Salesius in *qua Vita lib. 3. pagl. 250.* Supplicatio per totam urbem instituta, in qua videre erat, præter Canonicos centum Curiones Supparis indutos; ibat novissimus Salesius Mitra, & Trabea insignis, quem plurimi etiam Sacerdotes sequentur.

VI. Quod autem supra diximus de Episcopo, qui Congregationibus, pro rerum in Synodo decernendis præ-

preparatione, in Palatio Episcopali habendis, habitu Prælatiis, id est Rocheto, & Mozzetta indutus, assistere debet; de his Episcopis intelligendum est, qui habent Rocheti usum. Sunt enim quibus illud gestare interdictum est; nimirum illi, qui ex Ordinibus Regularibus, Monasticis nempe, & Mendicantibus, ad Episcopatum assumuntur, ut habet *Ceremoniale Episcoporum lib. 1. cap. 1. num. 4. & cap. 3. num. 4.* ubi tamen opportunè declaratur, ejusmodi prohibitionem non afficere Episcopos illos, qui ex Ordinibus, seu Congregationibus Clericorum Regularium, aut Canonicorum etiam Regularium, sive Presbyterorum S. Spiritus, vel ex Militibus S. Joannis, & S. Jacobi, ad Episcopatum erecti fuerint. Modestus Joseph Catalanus *tom. 1. ad Cæroniale Episc. lib. 1. cap. 1. §. 4. num. 5.* summa diligentia indicat auctoritatem Theologorum, ac Juris Canonici Interpretum, qui docent, Episcopos ex Ordinibus Monasticis, aut Mendicantibus, assumptis non licere, sub excommunicationis, vel, ut aliis placeat, sub gravi peccati poena, Rochetum deserre; tam scilicet ob Cæronialis nuper allegati prohibitionem, quam propter legem in Jure Canonico expressam, *Cap. Clerici officia de vita & honest. Cleric.* Nonnulli asserunt, in Joannem Rocheti, concessum esse à Clemente VIII. Regularibus Episcopis, usum Superpellicii. Verum concessio isthæ, si vera est, non pertinet ad casum, de quo nunc agimus; sed ad delationem Superpellicii subtus amictum, vel subtus albam, aut solam, dum Missa privatim aut solemniter celebrant, vel cum Pluviale induunt, ut Divinis Officiis assistant, vel de minimi, cum stola dumtaxat induti, Sacramentum Confirmationis, aut Or-

dines Minores conferunt, aliisque Benedictionibus, aut Consecrationibus operantur. De his videri potest quondam Josephi Mariæ Perinæ, qui Regularis erat Episcopus, *Dissert. 4. part. 1. pag. 118. & seqq.* ubi observat, Superpellicium, dum euntur Episcopi Regulares, sacrorum semper indumentorum partem esse; à Rochetum ab aliis Episcopis deferri, etiam tamquam communem habitum, & civilem. Dum verò exempla quædam asserit concessionum à summis Pontificibus factarum certis illustribus Monachis ad Episcopatum promotis, ut vestium colorem mutare, ac etiam Rochetum gestare possent; dumque observat, in Hispaniis Episcopos Regulares Rochetum ex antiqua consuetudine induere satis indicat, has esse limitationes regulæ generalis, qua contrarium statuitur. Quare, generaliter loquendo, concludendum erit, Episcopum Ordini Monastico, aut Mendicanti alias adscriptum, in Congregationibus præsynodalibus, de quibus supra, talari veste, & Mozzetta dumtaxat indutum sedere debere; servato in hujusmodi vestibus colore, cujus est habitus Religionis ab ipso professæ, ut se conformet textui in *cit. Cap. Clerici Officia, de vit. & honest. Cleric.* Quamvis enim ibi dicatur Episcopos Monachos habitum Monachalem deferre oportere; usus tamen invaluit, ut hujusmodi Episcopi, retento colore Ordinis, ex quo assumpti fuerunt, eadem vestium forma utantur, qua reliqui Episcopi uti solent; Mozzetta nimirum, Mantelleta, & veste talari.

V. At una hic nobis occurrit questio; nimirum, an Archiepiscopus, Missam in sua Dioecæsa Synodo solemniter celebraturus, inter cætera Pontificalia ornamenta, etiam Pallium in-

induere queat. Idemque queritur de Episcopo, cui ex privilegio usus Pallii sit concessus. Certum in primis est, neutri licere, extra Ecclesiam, & extra Missarum solemniam, Pallium gestare, cum id à Jure universim & generatim sit omnibus interdictum, juxta celebre responsum Sancti Gregorii Magni ad Joannem Episcopum Ravennatem *epist. 56. lib. 3. indict. Et Operum tom. 2. col. 666.* relata à Graciano *Can. Contra morem, dist. 100.* "Tibi non putamus ignominiam, quod penè de nullo Metropolita in quibuslibet mundi partibus sit auditum, extra Missarum tempus, usum sibi Pallii vindicasse. Et quod benè hanc consuetudinem generalis Ecclesiæ noveritis, vestris nobis manifestissimè significastis epistolis;" & infra, eundem Joannem redarguens, quòd in solemnibus extra Ecclesiam supplicationibus Pallium gestare præsumpsisset, pergit Gregorius *col. 667.* "Admoneo quatenus nisi Decessorum meorum munificentia tibi hæc per privilegium attributa docueris, uti in plateis Pallium ulterius ferre non præsumas, ne non habere, & ad Missas incipias, quod audacter & in plateis usurpas." In eandem sententiam iterum scripsit Gregorius ad Marianum, Joannis Successorem, *epist. 56. lib. 5. indict. 13. tom. 2. Oper. col. 787.* "Quo (Pallio) non aliter te uti memineris, nisi in propria tuæ civitatis, dimissis jam filiis, Ecclesiæ, procedens ad Salutorio ad sacra Missarum solemniam celebranda; peractis verò Missis, idem in Salutorio rursus curabis deponere." Salutorium autem, cuius Gregorius meminit, quod etiam Diaconicum magnum, Secretarium, Receptorium, & Vestuarium appellabatur, erat Exedra Ecclesiæ adjecta, ubi Episcopi sacras vestes in-

Tom. I.

duebant, & priusquam Ecclesiam ingrederentur, Fidelium salutationes accipiebant, sicuti videri potest apud Dugange in *descriptione adis Sophianæ n. 88. ad calcem Cinami, & in Glossario verb. Salutorium, & Binghamum Origin. & Antiq. Ecclesiasticæ tom. 3. lib. 8. c. 7. §. 7. & 8.*

VI. Certum præterea est, non in omnibus Missarum solemnibus posse ab Archiepiscopo, aut Episcopo, Pallii usum habente, illud adhiberi; ut enim ait Innocentius III. in *Cap. Ad honorem, de auctoritate & usu Pallii, Solus Romanus Pontifex in Missarum solemnibus Pallio semper utitur, & ubique; quoniam assumptus est in plenitudinem Ecclesiasticæ potestatis, quæ per Pallium significatur. Alii autem eo nec semper, nec ubique, sed in Ecclesia sua, in qua jurisdictionem Ecclesiasticam acceperunt, certis debent uti diebus.* Dies porro, quibus illi permittitur Pallium deferre, recenset Glossa in *cod. Cap. verb. Ad honorem*, quibus posse alias ex speciali privilegio addi, certum ponit Gregorius Magnus in *cit. epist. ad Joannem Ravennatem*, iniquiens *col. 666.* "Aut enim mos omnium Metropolitanarum etiam à tua est fraternitate servandus, aut, si tuæ Ecclesiæ aliquid specialiter dicis esse concessum. . . à vobis oportet ostendi" Et profecto illis diebus, à Glossa enumeratis, sive ab antiqua, sive à recentiori jure adjectam scimus diem, qua Archiepiscopus, Synodum celebrans Provinciale, sacra Mysteria solemniter agit, cum in Cæroniali Episcoporum *lib. 1. cap. 31. num. 13.* expressè dicatur: *Cantabitur Missa de Spiritu Sancto solemniter per Archiepiscopum qui in ea utetur Pallio, quod quidem fuisse in usum deductum à S. Carolo Borromeo, atque à san. N. Benedicto XIII. cum ille Mediolani,*

H

hic

hic Beneventi Provinciales Synodos haberent, narrat Cardinalis Petra ad *Constitut. Apost. tom. 4. pag. 214. n. 31. & 32.*

VII. Quare proposita quæstio unice versatur circa Missam solemniter celebrandam in Synodo Dioecæsana. Ad quam indubitanter respondemus, neque Archiepiscopo, neque Episcopo habenti Pallii privilegium fas esse in ea Pallium gestare. Ratio ex iis, quæ præmissis, obvia & perspicua sit: etenim Pallii usus pro die, de qua agimus, nusquam reperitur Archiepiscopo, aut Episcopo, Pallii privilegio cateroquin exornato, concessus; unde Gavantus in *praxi Dioecæsane Synodi cap. 17. n. 1.* satis apposite scripsit: "Habitus Episcopi in Missa Synodali erit Pontificalis, & coloris rubei. Si celebrat solemniter, assumit omnia paramenta Pontificalia, usque ad Pallium exclusivè:" quod etiam notavit Pax Jord. *tom. 2. lib. 8. tit. 2. n. 92.*

VIII. Quod attinet ad indumentaria Vicarii Generalis; aut is est Protototarius Apostolicus, & tunc vestes induit, huius muneris proprias, Rochetum videlicet, & Mantelletam; aut quæ prerogativa caret, & vestes deferret, quibus per urbem incedere solet. Quid si inter Canonicos cooptetur, in Missa, & solemnibus Supplicationibus, vestes adhibet Canonicorum; in sessionibus verò Synodalibus, illis depositis, proprias assumit; Gavantus *cit. cap. 13. n. 11. & 12.*

IX. Dignitates, & Canonici Ecclesie Cathedralis Episcopo rem Divinam solemniter perficenti assistunt, induti vestibus sacris, hoc est, Dignitates Pluviali, Canonici ex ordine Sacerdotali, Casula, seu Planeta, Canonici ex ordine Diaconali, vel Subdiaconali, Dalmaticis; quam distinctio-

nem ideo servandam dicimus, quia factam credimus divisionem Præbendam ad normam decreti editi à Tridentino *sess. 24. cap. 12. de reformatione*, ubi enim ea divisio nondum facta fuit, omnes Canonicos uti solere Pluviali, affirmat Paris Crasii *lib. 1. cap. 18.* Coadjutores Canonicorum Ecclesie Cathedralis, & Canonici Ecclesiarum Collegiarum vestes adhibent, quas in Choro ferre consueverunt. Vicarii Foranei, & Archipresbyteri rurales, in aliquibus Dioecæsbus, aut Pluviale, aut aliud ornamentum assumunt, quo à cæteris distinguantur; in aliis autem nullum obtinent speciale insigne. Rectores quoque Ecclesiarum Parochialium, alicubi, præter Superpellicium, seu Cottam, gestant Caputium, alibi Stolam. Ceteri de Clero solum induunt Superpellicium. Quæ omnia discimus à Gavanto *cit. cap. 13.* rectè tamen concludente, standum esse locorum consuetudini.

X. Quod diximus de sacris indumentis, Canonicis Ecclesie Cathedralis adhibendis, locum dumtaxat habet, cum ipsemet Episcopus sacris operatur solemniter; nam si vel privatim Missam faciat, vel Missæ, quam alter celebrat, assistat, quod tamen improbandum esse, ex illis patebit, quæ inferius *lib. 5. cap. 1. num. 3.* dicentur, Canonici sacra indumenta non assumunt, sed illa adhibent, quæ in Clero deferunt, quæ etiam retinent, cum sessionibus Synodalibus adsunt. Secus est de Episcopo, qui etsi non celebrat, debet tamen Synodo interesse, omnibus ornatus Pontificiis insignibus, quod monet Gavantus *cod. cap. 13. num. 1.* eique assistunt Diaconus, & Subdiaconus, cum dalmaticis; perinde ac si Missam celebranti inserviant, quemadmodum prescribitur in Pontificali Romano, notatque Pax Jordan. *loc. cit.*

At

XI. At una adhuc, quoad Canonicoorum vestes, enodanda remanet difficultas. Nonnulla reperuntur Cathedralium Ecclesiarum Capitula, à Romanis Pontificibus hoc singulari exornata privilegio, ut Dignitates, & Canonici usum habeant Pontificalium. Jamdudum Dignitates, & Canonici Ecclesie Cathedralis Lucensis à Lucio III., Alexandro III., Martino V. & Julio III. potestatem acceperant gestandi mitram albam sericam, ad instar S. R. E. Cardinalium; cumque Benedictus XIII. Lutensem Ecclesiam in Metropolitanam erexisset, aliud illis addidit privilegium, deferendi Pastorale baculum, instar Abbrum. Clemens XI. Dignitatibus, & Canonicis Ecclesie Metropolitanæ Beneventanæ, & Ecclesie Metropolitanæ Mediolanensis, præter Mitram, omnia indumenta concessit, quibus utuntur Abbates usum Mitræ habentes. Ac tandem, ut cætera prætereamus exempla, Benedictus XIII. usum Pontificalium permisit Dignitatibus, & Canonicis Ecclesie Cathedralis Viterbiensis.

XII. Quibus positis, dubitatur, an Canonici, ejusmodi privilegiis decorati, possint in Dioecæsana Synodo Pontificalia insignia adhibere. Et respondendum censemus, posse, sepositis cæteris Pontificalibus ornamentis, atque assumptis sacris vestibus, quæ communes sunt aliis Canonicis, uti solam Mitram, cum Episcopus Missam solemniter ritu celebrat, cumque unâ cum eodem Episcopo, & universo Clero ad publicas incedunt Supplicationes. Mitram pariter gestare poterunt in Synodalibus sessionibus, modo tamen aliis sacris, non verò Pontificalibus, vestibus adsint induti; incongruum quippe esset, sine aliis sacris indumentis, Mitram deferre. Quòd possint in prædictis actibus Mitram adhibere, ex ver-

bis colligitur privilegiorum, quibus potuntur; in illis siquidem vel usum Mitræ ipsis tribuitur etiam expressè, & nominatim in Synodo, quemadmodum sonant verba privilegii concessi Canonicis Viterbiensibus; vel saltem generalis facultas datur Mitram gestandi in omnibus functionibus Ecclesiasticis, quibus etiam Synodales comprehenduntur.

XIII. Quòd verò nequeant alia Pontificalia indumenta adhiberi, censuit sacra Congregatio Concilii; etenim cum Præpositus Ecclesie Collegiatæ S. Agathæ civitatis Cremonæ, cujus *cap. 1. hujus lib. num. 4.* meminimus, vellet Premonensi Synodo interesse, indutus Pontificalibus ornamentis, quorum usum illi cateroquin competere nullus dubitabat, eique se opponeret Episcopus, quæsitum fuit à Sacra Congregatione Concilii: "An Præpositus S. Agathæ possit, ultra usum Mitræ, in Cathedrali, & sessionibus Synodalibus uti Baculo, & aliiis Pontificalibus, & laminis aureis, cum separato genuflexorio, & sede, occasione celebrationis Missæ in Synodo." Et die 5. Aprilis 1732. responsum fuit: *Negativè, excepto usu Mitræ simplicis, in actibus Synodalibus tantum.* Iterumque causa proposita, die 8. Augusti 1733. sacra Congregatio fuit in eadem sententia quoad omnia, excepta qualitate Mitræ, quam dicit, posse à Præposito gestari auriphrygiatam. Credere autem fas est, ideo quoad hoc sacram Congregationem sententiam mutasse, quia deprehensum fuit, Præpositum exemptum esse ab Episcopi jurisdictione; ceteri quippe Mitræ usu à Sede Apostolica donati, si Episcopi jurisdictioni subiaceant, in Episcopali Synodo Mitram simplicem dumtaxat, & non auriphrygiatam, tunc permittuntur, juxta apertam decisio-

nem Clementis IV. in *Cap. Ut Apostolica de privilegiis* in 6. cujus verba sunt: "De Fratrum nostrorum consilio, presenti decreto statuimus, ut Abbates, & alii, quibus Mitra nuda est ab eadem Sede concessus, exempti quidem in Provincialibus Conciliis, & Episcopalibus Synodis (quibus nonnulli eorum interesse tenentur) Mitris tantummodo auri-phyrgiatis, non tamen aereas, vel argenteas laminas, aut gemmas habentibus, uti possint; non exempti vero, simplicibus, & albis, ac planis utantur. In aliis vero locis exemptis, & non exemptis, Mitra liceat illis uti, prout concessa eis ab eadem Sede Indulta permittunt." Quamobrem Canonici, & alii, quoniam nobiliori Mitra in aliis actibus, & functionibus Ecclesiasticis, ex privilegio utuntur, si eandem in Synodo deferre gestiant, concludenter probare debent, id etiam honoris sibi specialiter & expressè, & quidem post Clementem IV. fuisse à Sede Apostolica tributum.

CAPUT XII.

De Penitentiis quibus sunt obnoxii, non accedentes ad Synodum, nisi legitimo detineantur impedimento.

Inutiles essent leges, & contemptui expositæ, nisi simul in contumaces animadvertent. Eadem propterea iura, quæ Sacerdotes ad Synodum ire jubent, aut penas irrogant, aut irrogandas illis decernunt, qui parere recusant. Memorata statuta Ecclesie Biterrensis ejusmodi retractarios ab ingressu Ecclesie interdiciunt; Synodus Catalaunensis ann. 1392. & statuta Synodalia Ecclesie Nannetensis anni 1490. eosdem excommunicatione statim innodatos declarant *cit. tom. 4.*

Thesaur. nov. Anecd. col. 627. 667. & 1022. Jus verò commune in *Cap. Quod super his, de majori. & obed.* Episcoporum arbitrio permittit, sibi subditos Abbates, & Sacerdotes compellere per *Censuram Ecclesiasticam ad Synodum venire.* Unde quamvis Concilium Tridentinum *cit. cap. 2. sess. 24. de reformat.* ubi omnes exemptos, & multis in casibus jam à nobis expositis, etiam Regulares, ad Episcopalem Synodum ire debere statuit, nullam mentionem fecerit penarum, inobedientibus inferendarum, merito tamen sacra Congregatio, ejusdem interpretis, censuit, posse Episcoporum illorum pariter contumaciam censuris, aliisque penis coercere, sicuti *hoc eodem libro cap. 1. num. 5. retulimus;* siquidem quoadcunque exempti, etiam Regulares sint, ad Synodum accedere tenentur, cessat, quoad hoc, eorum exemptio, & subduntur Episcopo, perinde ac ceteri Dioecesani. Quia vero cum iis, qui ad Synodum ita cunctanter se conferunt, ut cum jam absoluta est, ad eam perveniat, tum qui, priusquam absolvantur, à Synodo recedit, legi potius illudere, quam obedire videtur; ideoque iisdem penis se obnoxium facit, quæ in illos latæ, aut ferendæ sunt, qui nullo modo accedunt, quemadmodum advertunt Massobius de *Synod. Dioeces. cap. 3. dub. 7. & Marescotus variar. resolut. lib. 1. cap. 52. num. 32.*

II. Nec solum potest Episcopus suam Synodum pervicaciter evitantes, Ecclesiasticis censuris irretire; sed etiam pecunia mulctare, quod adnotavit Pax *Jord. lib. 8. tit. 2. n. 70.* non enim desunt homines adeo rudes, & crassi, rebusque his terrenis tam perdidit addicti, ut plus à poena pecuniaria, quam à censuris deterreantur. Ita Synodus Avenionensis, anni 1337. *cap. 8.* viginti solidis usualis monetæ, in Ec-

Ecclesie fabricam erogandis, illos mulctavit, qui ad Synodum accesserint non advenerant; & Synodus Meldensis *cap. 4.* similis inobedientie reos, suorum Beneficiorum fructibus privavit, *cit. tom. 4. Anecd. col. 563. & 918.* Ex mente tamen Sacre Congregationis Concilii, explicata in causa *Pientina Synodi,* quam *cap. 2. hujus libri num. 8.* allegavimus, non debet Episcopus pecuniariam poenam imponere Regularibus; si quippe, vitritum accepti, rerum temporalium proprietatem non habent; nec æquum videtur, ut pro unius, vel alterius Religiosi contumacia, communitas, seu monasterium poenam subire debeat.

III. Verum quia omnes leges, sed præcipue Ecclesiasticæ, sanctissimæ sunt, & ne latum quidem unguem à justitia & æquitate deflectunt, propterea à culpa & poena eum absolvent, qui ex rationabili causa ad Synodum non venit. Concilium Tridentinum *cit. cap. 2. sess. 24. de reformat.* ab obligatione accedendi ad Synodum Provinciale eximit Episcopos, quibus cum imminente periculo transfretandum esset; sicut olim contigit quatuor Episcopis, Antibracensis, Catharensis, Olchiniensis, & Suacensis, qui miserabili casu naufragium in mari fecerunt, dum ad Concilium Provinciale Spalati indictum se simul conferrent; ut narrat P. Daniel Faustus *tom. 1. Illyrici sacri in Prolegomenis part. 3. sect. 2. §. 5. pag. 308.* Eodem igitur jure à Dioecesana Synodo sunt excusandi, qui illam aut omnino, aut sine gravi periculo, adire nequeunt, sive ejusmodi periculum ipsis imminet ab extrinseca causa, puta à flumine, quod sit trajiciendum, aut à lastronibus viam obsidentibus; sive à causa intrinseca, puta ab adversa valetudine. Multoque magis excusandi sunt

Parochi, quos non propria, sed suarum ovium necessitas remoratur, etenim non solum non reprehendendi, sed plurimum commendandi sunt, si ideo dumtaxat ad Synodum non accedant, quia alium non habent Sacerdotem, quem sibi in animarum cura substituant; idque præsertim, cum in parochia reperiantur infirmi tam gravi morbo laborantes, ut prudenter timeatur, ne sint cito decessuri, quanta enim ratio à Parochis, priusquam ad Synodum se accingant, habenda sit de ægrotis, quos in parochia relinquunt, satis apertè edisseruerunt sanctissimi Ecclesiarum Antistes. Andreas de Albalato Episcopus Valentinus in sua Synodo, habita anno 1235. cujus Acta evulgavit Cardinalis de Aguirre *tom. 3. pag. 511. ait num. 152.* Item mandamus Sacerdotibus, vel habentibus curam, quod nullus renuntiet, nisi in manu Episcopi; & necum venerint ad Synodum, perquirant parochias, & visitent infirmos, & dent penitentias; eisdem exponendo, qualiter tenentur ire ad Synodum, & si interim morentur, sine penitentia non decedant. A qua Synodo cum venerint, non requiritur, visitent infirmos, & faciant quod saluti animarum noverint expedire." Constitutiones Ecclesie Claromontensis, anni 1268. quarum supra meminimus in principio, hæc habent: "Item injungimus Sacerdotibus Parochialibus, qui Vicariis non habent, quod die Dominica, præcedente Synodum, diligenter inquirent publicè in Ecclesiis suis, si aliqui sint infirmi in parochiis suis; feria vero sequenti, tunc antequam iter arripiant, eos visitent etiam non requisiti, & faciant quodquidvis necesse fuerit ad salutem animarum; præcipientes in Christo, eorum visitationem fieri per Presby-

nteros vicinos in eadem, vel aliis Ecclesiis remanentes." Statuta Synodalia Ecclesie Constantiensis cap. 17. cit. tom. 4. *Anecdotorum col. 805.* præcipiunt: "Quando vos Presbyteri ad Synodum venire debetis, die Dominica præcedente, et publicè inquiratis in parochia, si qui sint infirmi; & ea die, vel sequenti feria, vel antequam iter arripatis, & non requisiti, visitetis eos." Ex his, aliisque sexcentis hujus generis monumentis, addiscere debent Parochi, quam sollicitos eos esse oporteat de æterna salute suarum ovium, quæ in extremo versantur temporalis vitæ discrimine; cui nimirum si per alium consulere nequeant, licet, & sanctè se à Synodo subtrahunt.

IV. Non idcirco tamen, quod quispiam legitimo detineatur impedimento, potest sua auctoritate, se ab accedendo obligatione absolvere; sed causam, cur non accedit, debet Episcopo significare, à Judicibus ad id deputatis, absoluta Synodo, examinandam; & quo validius suam absentiam excuset, poterit ad Synodum mittere Procuratorem, qui omnes impedimenti, quo detinetur, circumstantias, melius, quam per litteras fieret, Synodo aperiat, quod scribit Fagnanus in suis *Commentariis miss. ad cap. 2. sess. 24. de reform.* inquires: *Qui verò venientur accedere, ex sententia Congregationis, poterunt mittere Procuratores ad excusandum se.* Idemque de Conciliis Provincialibus sancitum invenimus in Concilio Parisiensi, anno 1346. celebrato. Præside Guillelmo Archiepiscopo Senonensi, in cujus cap. 6. habetur: *Illi, qui ad Provinciale Concilium venire tenentur, si propter impedimentum cononicum remaneant, se excusent per idoneum Nuntium litterariorum destinatum, qui possit fa-*

ncere fidem per juramentum, de impedimento canonico, super quo etiam debet habere mandatum;" tom. 7. *Collectionis Harduini col. 1681.* Opinatur præterea Bottus *cit. part. 2. n. 42.* legitime impediri posse constituere Procuratorem, non solum ut ejus absentiam excuset, sed ut Synodo ejus nomine intersit. At hæc opinio, quæ cæteroquin arisit Masobrio *cap. 3. dub. 6.* à nobis improbat, & rejicitur; an autem id jure fiat, mox patebit. In electionibus Ecclesiasticis jus esse absenti, legitimo detento impedimento, constituere Procuratorem, qui ejus nomine suffragium ferat, constat *ex cap. Quia propter, §. Illud autem, de elect. & cap. Si quis justo, in princ. eod. tit. in 6.* Est tamen necesse, ut Procurator sit de gremio Capituli, ne secus Capituli secreta pandantur extraneo, quod in citatis textibus pariter decernitur. Sed, quia hæc constitutio emanavit in favorem Capitularium, est in eorumdem facultate, favori suo renuntiare, & extraneum Procuratorem admittere, sicuti in *cit. Cap. Si quis justo, verb. Nolente Capitulo,* observat Glossa, docentque Panormitanus in *cap. Quia propter, §. Illud, n. 2.* Layman *num. 1.* Pirhing. *ad lib. 1. Decretal. tit. de elect. num. 148.* Et generatim loquendo, nunquam adstringi posse Universitatem, seu Collegium, ad admittendum Procuratorem extraneum, tradit Joannes Andreas in *cap. Quod alicui, 67. num. 17. de regulis juris in 6.* quia non potest unquam compelli, ad aperiendum Collegii negotia iis, qui de Collegii gremio non sunt, *l. Mercatores 4. C. de commerc. & mercatur.* Quod si nullus de Collegio velit pro absente Procuratorio munus suscipere, & extraneus à Collegio non admittatur, sibi, & suæ absentiae causæ imputare debet absens, si pro

ea vice suffragio careat, quemadmodum citati Doctores perpendunt. Procurator autem de gremio Capituli, ad eligendum constitutus, si habeat speciale mandatum ad eligendam certam personam, illam, de jure competere. Omnem demum controversiam composuit Pius IV. concedendo absentium Episcoporum Procuratoribus votum merè consultivum.

VI. Secus est de Conciliis Provincialibus; in his quippe Procuratores Episcoporum absentium votum habent consultivum, & anniente Concilio, habere possunt etiam decisivum, sicuti respondit sacra Congregatio Concilii in *Salernitana 19. Aprilis 1596. lib. 8. decretor. pag. 174.* his verbis: "Episcoporum Procuratores posse etiam decisivam vocem habere, si Concilio Provinciali placuerit." Quam responsionem vetustissima Provincialium Conciliorum comprobant consuetudo; etenim Concilium Arelatense II. circa annum 452. coactum *tom. 2. Collectionis Harduini col. 774.* ita Episcopos vocatos ad Concilium venire jussit, ut legitime impeditis, alium loco sui mittere permiserit: *Si quis (ait can. 18.) communitis, infirmitatis causa defuerit, personam vice sua dirigat.* Et Avitus Episcopus Viennensis in *Epistola tractoria,* qua scilicet Viennensis provinciæ Episcopus ad Concilium Epæonense anni 517. invitavit, atque præcepti vinculo quodammodo traxit, inquit *cit. tom. 2.* ejusdem Collectionis *col. 145.* "Sed si forte, quod Deus avertat, tanta cuiuscumque acerbitas corporeæ infirmitatis ingruerit, ut spirituale desiderium carnali vincatur incommodo, duos Presbyteros magnæ, ac probabili vitæ, mandati instructione firmatos, Fratris pro se presentare procurer. Sed tales demum eligere, quos Episcoporum concilio, non minus scientia, quam re-